

כוכבי פארס נוצצים בשמי העולם כאן-כאן צרפתי

משלחות הקולנוע הצרפתי העומדת לבקר בישראל, מעידה לא רק על הידידות השוררת בין שתי המדינות, כי אם גם על התחזקות מעמדו של הסרט הצרפתי בעולם, התחזקות שבאה כתוצאה ממאמץ בלתי פוסק — ומוצלח — מאז קץ מלחמת העולם הראשונה.

יום מפיקה צרפת במוצע 100 סרט בשנה, מהם לפחות עשרים שהצלחתם האמנותית היא בינלאומית. בימים שבהם עובר משבר חמור על

מבודת, נהרו הצרפתים שוב כמעט אך ורק לסרטים אמריקאים.

★ ★ ★

למזגם של הצרפתים החלה באותה תקופה ממש שקיעה רבתי בהוליווד. המפיקים האמריקאים, לאחר שפע ללא תקדים בשנות המלחמה, שבהן בלע הקהל את כל מה שהוגש לו, לא עשו כל מאמץ להתאים את הרמה של סרטיהם לעולם היותר מיושב בדעתו והיותר גוטה למחשבה עמוקה של אחר המלחמה. התוצאה: חלק ניכר של הצופים, המשכילים יותר, פנו עורף לסרט האמריקאי, נהרו לראות סרטים איטלקים וצרפתים שתארו את החיים ללא כחל וסרק, אבל עם הרבה שנינות והומור מבוגר.

ההתחרות בין אירופה לאמריקה עודנה נמשכת בעז. אבל, עתה, לאחר שסרטי אירופה כבשו לעצמם קהל מיוחד להם, החל מרוץ בין איטליה לצרפת. סרטאי שתי המדינות, וביחוד האיטלקים, לאחר שעשו הון על ידי שהראו לעולם את כל המכוער, החלו מציפים אותו בנערות יפות, בנויות לפי המתכונת של דומא: גבעות גבעות.

אך עם העליה בגובה החזה של המשתתפות ירדה הרמה האמנותית של הסרט האיטלקי. צרפת, שהחזירה את

ברניט בארוו

מרטין קארול הראתה את הדרך

התעשייה הקולנועית האיטליה ואנגליה, מתחריה הגדולים היחידים של צרפת באירופה, זה הישג נכבד ביותר, מה גם שמספר הדורות הפוקות (בשיתוף עם איטליה, לרוב) יורד ומספר הסרטים ה"לאומיים" גדל.

התאוששותו של הסרט הצרפתי לא היתה מהירה כתחיתו של הקולנוע האיטלקי בשנים 1945-6, שאיש אחד, רוברטו רוסלני, אחראי לה עם שניים שלושה סרטים. בצרפת התחיה לא היתה כה זוהרת, פשוט מאחר שמעולם לא היתה שקיעה. די לזכור שאת ילדי ג'והדון ביים מרסל קארנה בצרפת הכבושה, כדי להסיק שגם בעת המלחמה היתה פעילות רבה באולפנים.

אבל כמובן שהמלחמה והשחרור גרמו לאי יציבות רבה, הן בשטח האמנותי והן בשטח הכלכלי של הקולנוע בצרפת. היה צורך לכבוש מחדש שחקים שהיו פעם "בטוחים", ולא בתוך ארץ בלבד. גם בתוך צרפת גופא היתה הפופולאריות של הסרט האמריקאי גורם לה מול של הצרפתי. מיד לאחר השחרור, כאשר הוצפה המדינה סרטים, תרצת ארבע שנים שבהן היתה צרפת

פרנסואז ארנו

עושר רב וגיוון

נשיה היפות בפחות תרועה אך ביותר ערחה, מצאה את עצמה שוב במקום הראשון. הכבוש הצרפתי בא, איפוא, הודות להתקפה משני הצדדים. ראשית: עליידי במאים מצויינים ושנית בהתקפה מן הצד התחכי. מרטין קארול הראתה את הדרך (ויותר מזה) לפרנסואז ארנול וברגיט בארי, דו, אם לציין רק את הידועות ביותר. גם בשטח התחכים לא פיגרה צרפת: ז'ראר פיליפ, ז'אן מארה ולאחרונה ז'אן קלוד פסקאל הם חביבי הקהל.

★ ★ ★

בתוך מאה הסרטים של השנה, ישנם כמובן כמה עשרות שאינם יתר מאשר סרטונים ארוכים: קומדיות זולות מבחינת התוכן וההוצאה הכספית, שנועדו לדגוג את יושבי ערי השדה; טרגדיות סוציאליות, לרוב על יצאניות, שאינן אלא עילה לתצוגה של נשים ערומות. אבל אחוז הסרטים הי משובחים באמה, החשובים והגדולים, שעשו את שנת 1957 לשנה, בהיא הידיעה, של הקולנוע הצרפתי, הוא גבוה מאד.

ז'אן קלוד פסקאל
הגברים לא פיגרו

קולנוע

סרטים

משולש הודי

אנדאז (עדן, תל-אביב; הודו) אינו הסרט ההודי הטוב ביותר של השנה ואף על פי כן יש בו הרבה מן המענין והמבדר. זהו שיר הלל לאשה ההודית, שכבודה יקר לה אף מחייה ושאינו לה בעולם דבר קדוש מאהבה ונאמנותה לבעלה. כרגיל בסרטי של מפיק-במאי מחבוב — בעצם, כרגיל בסרטים ההודיים — הרקע לעלילה הוא משכנות העושר של הברהמינים ההודים, המתבלים את דביהם במלים אנגליות כמו בני החוג הנוצץ בישראל, אינם חייבים לעמוד למחיתם. בת עשירים כזאת היא נינה (נארג'יס) המאורשת לפרצוף מוזר במקצת, ראז'אן, (ראז' קאפור) סימן הד קריאה אינו טעות; כאשר ראז' קאפור מרפיץ על הבד לאחר חצי שעה של סרט, הוא מתקבל בתשואות) הנוסע ללונדון להשיג תלמות.

בינתיים מציל את חייה של העלמה המור דרגית-מאד, העצמאית-ביותר והאהבת לרכב על גב סוס, גבר נאה (דיליף קומר) ומתאהב בה. מאחר שהוא אינו תושב הודו כי אם אורח מדרום אפריקה (אך הינדי על פי מוצאו) אין הוא מהסס להגיד לנינה ש הוא מאוהב בה, וזאת למרות שהיא ארו-סתו של ראז'אן.

המשולש הודי הוא פעמים קומי, פעמים דרמטי, פעמים מוסיקאלי. אף כי המציגים תלשו מן הסרט לפחות שיר אחד, עוד נותרה בו די מוסיקה לערב את אזנו של הסיד צלילי מורח. אשר לקומדיה — ראז' קאפור מנוצל אך מעט מאד, אבל בתמונה אחת לפחות הוא מבדח ביותר: הוא נוטל חליל כשפניחשים ומשמיע בו צלילים כדי להכעיס את אשתו. נחש קוברה עצום מתגנב אל החדר להאזין לנגינה וראז' המסכן, אחוז פחדים, נאלץ להמשיך לחלל ולחלל ולחלל עד שמציאים את החליל מפיו ואז הוא מצליח להוציא בקושי מלה אחת מפיו: "נחש..."

אבל באנדאז נדרש אמך-לכבו קאפור להיות יותר דרמטי מקומי והוא מצליח לעבור ממצב רוח אחד למשנהו בקלילות ראויה לשבח. אפילו כאשר אקדח של בעל-קנאי בידו והוא מכחננו לעבר נארג'יס, אין הדבר נראה מגוחך. כן, אין ספק שבראז' קאפור גילתה הקולנוע ההודי שחקן ממדרגה בינלאומית גבוהה, וכן מפיק ובמאי כשרונים. אם באנדאז הוא מנגן ככנור שני בלבד, זה הפסדו של הסרט — ושל חסידיו הסרטים ההודיים.

הנודדות בגיוגל

עיר ושמה אלים (חן, תל-אביב; בריטניה) היא זו שבה גר ג'ו (פיטר פינק), חייל אוסטרלי, השבוי בידי היפנים במלאיה אותו פוגשת שירת נשים בריטיות הנודדות ממקום למקום במטרה למצוא מקום ריכוז, בעת התמוטטות בנות הברית בדרום-מערב אסיה, בשנת 1942. היפנים אינם יודעים מה לעשות בנשים אלו, רעיותיהם של פקידים ומתישבים בריטים שאחרו לרכבת האחרונה לסינגפור, והם שולחים אותן ברגל ממחנה למחנה, מעיר לעיר. בדרך גופלות הנשים כמו וזובים ובכלל סובלות קשה, כפי ש-הבמאי, ג'ק לי, טורח להראות לצופה ב-פרטי פרטים.

במרכז השירה עומדת — אה, יותר נכון, צועדת — פקידה בהירת שער ג'ין פייג'ט (וירגיניה מקנה) המתאהבת בג'ו, הוא גונב למענה ולמען חברותיה הרעבות תרנגולות מלולו של מפקד מחנה השבויים שבו הוא כלוא, נעש על כך בצליבה על עץ עבה. ג'ין המסכנה מתעלפת למראה העינויים הנוראים ובטוחה, לכשהיא נעורה, שאהובה מת. בניגוד למה שהיה מתרחש אילו עיר ושמה אלים היה סרט צרפתי, אין ג'ין נישאת לגבר אחר ואין היא נקרעת בין שני גברים לאחר שהיא פוגשת שוב בראשון. היא פשוט מחליטה לא להנשא בשנית, משנה את דעתה רק כאשר נודע לה שג'ו עודנו באליס.

משחקה של כוכב מקנה הוא, בניגוד למה שעושים על הבד שאר השחקנים, שקט ומאופק, אך מלא רגש אמתי, הודות לה מקבל הסרט, המנסה לעורר רחמים יתר על המידה הטובה, את המימד האנושי.

מן הסינמה לזירה

אלימות בשכונות העוני (אסתר, תל-אביב; ארצות-הברית) הוא סרטילדות

נארג'יס ב"אנדאז"

האשה ההודית מגינה על כבודה

של מתאגרף (משקל חצי כבד) רוקי גראצ'י. אנו, באחד הימים של 1948 היתה כל אמריקה צמודה למקלטי הרדיו. הסיבה: קרב הגומלין שבין גרציאנו, פרחת אוסני למשכנות העוני של המורח הפרוע (של ניריורק), לבין כורה ממוצא פולני ממדינת אינדיאנה, טוני זייל.

שנה לפני כן הפיל זייל את גרציאנו בנרקאוס. סנסציה, כי גרציאנו מימו לא הופל, היה מועמד בטוח לכתר האליפות. גרציאנו מותקף על ידי העתונות (שגילתה כי הוא ערק מן הצבא, נשפט לשנת מאסר בבית כלא ידוע לשימצה, גורש בחרפה מצבא ארצות-הברית), עליידי הועדה לאגרוף של מדינת ניריורק (שלחצה עליו שיגלה מי היו הגאנגסטרים שניסו לשחררו) ועליידי יריבו זייל, אחד מעליידי המניח הקטלנית ביותר בתולדות הבוקס. הוא נאלץ לנצל כל שריר כגופו הכובא והפצוע כדי להפיל, בסיבוב הששי, את יריבו המסוכן.

קרב היסטורי זה מתחה שיא רב-מתח לסרט ממתח ביותר. שכן במאי רוברט זייל הצליח להעביר לנגד עיני הצופה, בסירה של תמונות עוצרות נשימה, את עליותו לגדולה של נער בן עניים, פושע מועד, יצור שאינו יודע משמעת מהי, שילה בכל בתי הספר לפושעים צעירים וערק אף מן הצבא, עד שהיה לאחד המתאגרפים הגדולים ב-תולדות הספורט.

כל אלה משיג במאי ויזו מבלי לשכוח את העיקר: שהוא בא לפאר ולרומם בחור שיכול לסיים את חייו על כסא החשמל, אך שהבוקס עשה אותו הגון, החזיר את שמו להיסטוריה המפוארת של משחק ה-איגרוף.

תדרוך

אלה הסרטים המוצגים בשבוע זה בערי הארץ, אשר העולם הוא ממליץ לראותם:

● **מלחמה ושלום** (אופיר, תל-אביב) — שבוע אחרון בתל-אביב ליצירה המושתתת על הרומאן הגדול לייב טולסטוי, על אהבה ומחת בימי פלישת נפוליון לרוסיה.

● **מערה מעל מצרים** (מרכז, תל-אביב) — לפי הספר שלוש נוצות, על אודות קצין בריטי הנחשב לפתוך, עד שהוא מוכיח את ההיפך. כל זה על רקע כיבוש סודאן בידי האנגלים.

● **אנפטיסיה** (מוגרב, תל-אביב) — היא חידה קולנועית, בדיק כשם שהיתה חידה היסטורית. האם הנערה שנמשתה בתו הגהר בברלין הינה או אינה אנפטיסיה, מן הצעירה של הצאר, שניצלה איכשהו ממות בידי הבולשביקים?

● **שכר האומץ** (תמר, תל-אביב) — ילד מקסיקאי מציל את הפר שלו, גיטאנו, ממות בידי הטורו ביורת מחיקריסטי.